

Reizen naar de midzomerzon

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Tory Bilski

Reizen naar de midzomerzon

Vier vrouwen, hun vriendschap
en de wilde paarden van IJsland

Vertaald door Bonella van Beusekom

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 4929 4

© 2019 Tory Bilski

© 2020 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Bonella van Beusekom

Oorspronkelijke titel *Wild Horses of the Summer Sun*

Oorspronkelijke uitgever Pegasus Books

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagillustratie © Gigja Einarsdottir

Foto auteur © Stan Godlewski

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Matthew, om alle redenen die je kunt bedenken

Inhoud

Voorwoord: Het wilde paard in ons	11
BOEK I: DE STAP (FET)	17
2004	
Verdwalen	19
Op zoek naar de perfecte <i>pylsur</i> (hotdog)	27
Het land van Oz	32
Paardenverhaal	34
Aankomst op Pingeyrar	39
De gasten in het guesthouse	50
Waar ik wil zijn	54
2005	
Zeg me na: Hvammstangi	63
Het leven van Eve	71
Stern, stern, stern	76
De kudde	81
Een ijle plaats	88
2006	
De wind in die oorden	94

BOEK II: DE TÖLT	103
2007	
Een nacht in Reykjavík	105
Moeders en dochters	109
Ook de liefde van de vrouw... gaat door de maag	113
De paardenwellness	117
De dag waarop Lisa haar tölt vond	121
De saga van de stieren	123
Volgend jaar in IJsland	131
2008	
Amazones van de wereld	134
BOEK III: DE DRAF (BROKK)	139
2009	
De situatie	141
Wat we met ons meedragen	143
Sylvie verliefd	147
De kudde verandert, de kudde valt aan	153
Hengsten en merries, olala	157
Paarden beleren	162
2010	
Annus horribilis	169
Terugkeer naar Snæfellsnes	175
Kudde-instinct	178
Jaloers op een manier van leven	186
Volgend jaar in IJsland?	190
BOEK IV: DE GALOP (STÖKK)	195
2011	
Om galop vragen	197
Alles wat ontbreekt	199

Een gegeven paard	205
Hoe het echt zit met elfen en trollen	212
Volgend jaar in IJsland?	218
2012	
Maar de schapenréttir dan?	222
We zijn op de gekste plekken geweest	232
2013	
Welkom in IJsland	237
Belachelijke wijven	244
De nachten van het magische denken	247
De club van de belachelijke wijven	250
Waarin we bestellen, roddelen en vertrekken	255
In extase	262
BOEK V: DE TELGANG (SKEIÐ)	273
2014	
De weg naar Þingeyrar	275
Wilde rivier	279
Over die spoken	286
Mijn IJslandhobby	296
2015	
IJsland begrijpen	301
Leren vliegen	305
<i>Þetta reddast</i> (het komt wel goed)	311
Onze weg vinden	317
Het gouden zomerland van Þingeyrar	320
Epiloog: Gesloten hekken en verloren plekken	323
Woord van dank	329

Het wilde paard in ons

Of we er nu van balen of juist blij mee zijn: dat we een wild paard in ons hebben valt niet te ontkennen.

– Virginia Woolf

Ik ben de controle kwijt, mijn favoriete staat van zijn. Ik zit op een paard, mijn favoriete transportmiddel. Ik ga in galop, mijn favoriete gang. Zelfs na de lange, koude tocht kan ik de energie van deze merrie niet meer beteugelen als we eindelijk de zee bereiken. Het lijkt of ze helemaal losgaat.

Alle paarden worden hier wilder, hun bloed vult zich met de wind en de golven van de Noordelijke IJszee. Ik kan haar nu niet stoppen, dus ik laat haar gaan, laat haar naar hartenlust draven; haar verlangen wordt mijn verlangen. Ik maak deel uit van haar ritme en snelheid, galoppeer over het compacte zand, het zeewater spettert in mijn gezicht, doorbreekt een denkbeeldige barrière. Wat ik kan zien tussen haar oren door wordt mijn hele wereld, tussen haar manen door waar de wind een scheiding in heeft gemaakt. Ze is snel en gestroomlijnd, als een piekfijn schip. Ik denk niet aan vallen of stoppen. Ik denk er alleen aan wie van ons – paard of ruiter – het eerst moe zal zijn. Ik ben helemaal vrij, het maakt me dui-

zelig, de oude impulsen uit mijn jeugd ontwaken en brengen mijn hart in de vluchtmodus.

In mijn woonplaats sta ik bekend als de vrouw die naar IJsland gaat om paard te rijden. Op feestjes of in onze plaatselijke lunchroom word ik voorgesteld als: ‘Dit is Tory. Ik heb je al over haar verteld. Ze gaat elk jaar in IJsland paardrijden.’

Als één keer per jaar zo voorgesteld worden deel uitmaakt van mijn identiteit, dan accepteer ik dat. Ik geef de voorkeur aan identiteiten die niet worden beperkt door je DNA of door waar je toevallig geboren bent. Ik ben Amerikaans – wat dat ook mag betekenen. Aan mijn gezicht kun je zien dat mijn vader van Poolse afkomst is, al is de verbinding met die cultuur lang geleden verloren gegaan; mijn moeders bijdrage is een mengelmoes van Noord-Europese invloeden, van Schotland tot Estland.

Als het gaat om identiteiten die we zelf maken, dan kun je bij mij de gebruikelijke dingen afvinken: moeder, vrouw, werknemer, bewoner van een buitenwijk. De vrouw zijn die paardrijdt in IJsland geeft me – in elk geval in mijn eigen hoofd – wat meer jeu dan laten we zeggen ‘voorzitter van de ouderraad zijn’, wat ik ooit ben geweest. In elk geval bekijken mensen me daardoor anders. Als mensen op het punt staan me beleefd links te laten liggen na een blik op mijn uiterlijk (hé, hallo!) of mijn leeftijd (weer hé!) en slechts een middelmatige belangstelling kunnen opbrengen, dan vallen ze stil als ze dit horen. Huh? Ik bedoel: het is natuurlijk niet hetzelfde als ijsberen spotten in Groenland (ik wou dat het waar was) of rendieren hoeden in Lapland (mag ik mee?), maar een goede derde is het wel.

We zijn wat we proberen.

Waarom IJsland, waarom paarden, waarom ik? Ik zat me op mijn werk op kantoor te vervelen – door verveling begint het avontuur – en ‘surfte over het web’, zoals het in die tijd zo schattig werd genoemd, rond 1999 toen Google nog nieuw en ‘googelen’ nog geen

werkwoord was. Het was nog maar een paar jaar geleden dat ik mijn afstudeerscriptie had geschreven over de invasies van de Vikingen in Engeland, waarin ik de mogelijke culturele invloeden van die invasies op het Angelsaksische leven onderzocht. Ik had de Noorse nederzettingen in Yorkshire en Lincolnshire bestudeerd en nooit nagedacht over Noorse nederzettingen op IJsland. Maar toen ik op internet van het ene naar het andere klikte, kwam ik uiteindelijk op de officiële website van het IJslandse paard terecht. Ik stopte en staarde er een hele tijd naar. Ik had iets gevonden zonder te weten dat ik ernaar had gezocht.

Op mijn scherm stond een donkerbruin paard op een mistige heuvel met groene pollen gras. Het is lastig te zeggen waarom bepaalde onderwerpen, voorwerpen of plekken bepaalde mensen iets doen. Waarom sommige mensen zich aangetrokken voelen tot het Afrikaanse continent of tot alles wat Italiaans is.

Maar toen ik dat korrelige IJslandse paard voor het eerst zag, was ik helemaal geobsedeerd, of – ik ben tenslotte een meisje – verliefd. Het was een gespierd paard met een edel hoofd, een compact lichaam, opengesperde neusgaten en gitzwarte manen die naar achteren wapperden in de wind. Ik wist dat het een hengst was, want hij keek als een stoere vent. Het was een paard waarmee ik een soort verwantschap uit het verleden voelde, een herinnering, een vertrouwdheid van plaats en tijd. Meestal geloof ik vóór mijn derde glas wijn niet in eerdere levens, maar daar op die middag, toen ik zat te niksen op mijn werk, staarde ik naar dit donkere paard dat mij aanstaarde. We gingen opnieuw een band aan. Het had eeuwen geduurd.

Zo begon de droom. Die plek: IJsland. Dat paard: een IJslands paard.

Toen het noorden de weg naar mijn geest had gevonden, liet het me niet meer los. IJsland was op dat moment nog geen toeristische bestemming. Het lag op de rand van de kaart van Europa. Als mensen er al iets van wisten, dan was het dat Erik de Rode met

opzet het idee de wereld in had geholpen dat IJsland met ijs bedekt was en Groenland groen was. Misschien hadden mensen weleens van Björk gehoord. Of als ze echt op de hoogte waren, dan kenden ze Sigur Rós en het ontluikende muziekwereldje van Reykjavík. Misschien wisten ze dat er goedkope vluchten naar Europa bestonden met een tussenstop in Keflavík. IJsland was vooral bekend als het land waar je overheen vloog onderweg naar Londen of Parijs.

Een nicht van me lachte me uit toen ik haar vertelde dat ik er graag naartoe wilde. ‘Wáár wil je naartoe? Om wát te doen? Dat lijkt me vreselijk.’

Ik was niet zoals zij. Ik kende niemand – geen familieleden of vrienden – die aan het eind van de vorige eeuw ook maar de geringste belangstelling voor IJsland had. Of voor het nationale paard.

Mijn man probeerde me tegen te houden. Er gebeurde altijd wel iets als ik weg was: het souterrain overstroomde, het dak lekte, de hond werd ziek, de kinderen waren niet op tijd op school – alsof ik de amulet van ons gezin was. Hij kon zijn werk niet afkrijgen. ‘Waarom kun je niet verliefd worden op een paard hier?’ vroeg hij. ‘Wat is er mis met de paarden in Connecticut?’ Hij verdacht me ervan dat ik een paardenracist was.

Eén vriendin moedigde me aan om te gaan. Ze vroeg zich hardop af of dit mijn versie van een midlifecrisis was; in plaats van dat ik verliefd werd op iemand anders werd ik verliefd op iets anders: een paard, een speciaal soort paard. Toen ze er dieper over nadacht zei ze: ‘O Tori, je moet gaan’, waardoor ze een eind maakte aan alle opmerkingen die met elkaar in tegenspraak waren. Ze is een maatschappelijk werkster met een jungiaanse opleiding die als liefhebberij in de woestijn naar inzichten zoekt. Ze greep mijn arm zo dwingend vast dat ik het niet kon negeren: ‘Je spirituele dier roept je. Je totem. Je hebt geen andere keuze dan het te ontmoeten, te begroeten.’

Mijn digitale, mythische totempaard riep me en ik moest antwoorden. Ik richtte mijn kompas op het noorden, op een afgelegen

ijsrots van een eiland in de noordelijkste zee om me op de rug van een paard te kunnen werpen en naar de rand van het land te kunnen galopperen. Om de eentonigheid eruit te stampen en het sluimerende verlangen naar een snel paard – en de angst daarvoor – te laten ontvlammen.

Het was niet mijn eerste relatie met een paard. Als jong meisje was ik gek geweest op paarden. Ik had paardrijles en 's zomers ging ik op paardenkamp. Wanneer ik de manen van een dier van vijfhonderd kilo kritisch borstelde en verzorgde, was ik daar net zo mee bezig als sommige meisjes met hun poppen. Maar op mijn elfde was de hartstocht voorbij.

Toen ik de puberteit naderde, verruilde ik mijn eenzame paardenliefde voor het meidengroepje dat ik net had gevonden. De behoefte om erbij te horen trad op de voorgrond en in dat groepje zat geen paardenliefhebber. We woonden allemaal in dezelfde buurt, namen dezelfde bus naar huis. Onze huizen grensden aan een bos van vierhonderd hectare, waar we elke dag na school rondzwierden. We testten onze waaghalzerij op spoorbielzen of door te ijs-hockeyen op bevroren beekjes vol omhoogstekende wortels en stenen. Of we speelden met lucifers die we in het droge gras gooiden dat (o, shit!) maar al te snel vlam vatte. In de ruïnes van oude legerbarakken sloten we een verbond: we zouden terugkeren als we ouder waren, en we zwoeren dat we ons eraan zouden houden, ook al vergaten we het toen we opgroeiden. We kletsten wat af. We aten Twizzlers en dronken Yoo-hoo. We probeerden sigaretten uit, keken hoe we op allerlei manieren rook konden inhaleren en weer uitblazen, en vaak deden we alsof we met een cocktail in de hand op een chic feestje stonden.

Dat was nog eens genieten.

Soms komt het leven terug met een kans om onszelf opnieuw te creëren, om terug te keren naar een eerdere incarnatie. Zo'n dertig

jaar later reed ik in een busje door IJsland met een stel vrouwen, nieuwe vriendinnen. Maar ditmaal was de gemeenschappelijke band IJslandse paarden. En al waren we niet van plan om elk jaar terug te komen, toch deden we dat. Elk jaar lieten we in juni ons gewone leven – vol werk en routine en alle problemen en zorgen van het volwassen bestaan – achter ons om te gaan draven met de paarden in Þingeyrar. Onze tijd in IJsland was geen vakantie, maar onze tijdelijke roeping. We reden op onze paarden door lupinevelden en over zwarte vulkanische zandbanken. We staken rivieren en meren over en kwamen onder de viezigheid en de modder terug in ons guesthouse in Þingeyrar. We kletsten wat af. We aten taart en dronken bier. We werden samen ouder; we hielden elkaar jong.

Dat, dat was nog eens genieten.

BOEK I

DE STAP (FET)

Een langzame en natuurlijke viertaktgang, waarbij altijd twee hoeven de grond raken en alle hoeven in een gelijkmatig tempo voorwaarts bewegen.

2004

Verdwalen

De eerste keer, vóór technische snufjes als gps of de iPhone, raken we meteen verdwaald.

Binnen een halfuur nadat we Reykjavík hebben verlaten, staan we bij een splitsing en hoewel we al ons richtingsgevoel in de strijd werpen, nemen we de verkeerde afslag. Het duurt ongeveer een uur voordat we het doorhebben. We zitten met negen vrouwen opgepropt in een busje, drie lagen dik, met bagage op onze schoot en aan onze voeten: vier pubers, vier vrouwen van middelbare leeftijd en Sylvie, die in geen enkele leeftijdscategorie past. De pubers zitten achter in het busje en gaan op in hun iPods.

Er worden zakken kaaspretzels en chocoladekoekjes rondgedeeld. Eve rijdt en de rest van de volwassenen – in elk geval Sylvie, Maggie en ik – wordt geacht de route aan te geven. We zijn gewaepend met een kaart, van het onhandig opgevouwen type dat ze op tankstations en in toeristencentra verkopen. Onze wijsvingers volgen gehoorzaam, maar onjuist, de kaart. Om de zoveel minuten wordt hij weer aan iemand anders doorgegeven en onderbreken we onze gesprekken om belangstelling te veinzen voor de kant die we opgaan door behulpzaam op te merken: ‘We kunnen nu elk moment in Smorgasbordafjordur aankomen.’ Na een dergelijke be-

kendmaking vouwen we de kaart weer op en geven hem door, alsof we willen zeggen: ‘Mijn taak zit erop, geef die McVitie’s maar door.’

Sylvie praat het meest. Haar gespreksstof loopt uiteen van haar nieuwe yogaleraar Rodney Yee, over wie ze heel enthousiast is (net als Eve: ‘Hij is een god’), tot Pema Chödrön (Eve: ‘Een godin’) tot Sartre (doodse stilte) tot Shakespeare – voor mij het enige veilige onderwerp. Over Titania, Iago en koning Lear kan ik mijn zegje wel doen.

Sylvie piept van plezier en duwt van achteren tegen de stoel van Eve. ‘Kijk, daarom heb ik haar nou uitgenodigd: ik heb een literaire metgezel nodig.’ Ik neem aan dat Eve haar spirituele metgezel is.

Ik ken deze twee vrouwen die de tocht georganiseerd hebben amper; de andere vrouwen en de pubermeisjes ken ik helemaal niet. We gaan naar de boerderij van Helga, een vrouw en een plek die ik ook niet ken. Maar ik ben op een plek waar ik van hou: in IJsland. En zij houden van datgene waar ik van hou: van IJslandse paarden.

Sylvie is degene die Helga kent: ‘We zijn bevriend geraakt toen we samen naar Saratoga reden om een paard te bekijken. We konden de stallen niet vinden, hebben uren rondgereden en zijn verdwaald in het donker, maar we hebben wel vriendschap gesloten.’

Ze doet bezitterig en schept op over haar vriendschap met Helga. ‘Zij heeft mij uitgenodigd en ik mocht anderen uitnodigen. Wij zijn de enigen voor wie ze dit doet. Ze stelt haar guesthouse normaal gesproken niet open. Ze doet dit voor mij en voor wie ik wil meenemen.’

Voor deze tocht had ik Sylvie een paar keer ontmoet, en Eve misschien twee keer gezien op haar paardenboerderij in de Berkshires, voor mij de dichtstbijzijnde IJslandse-paardenboerderij. Het was een uur en drie kwartier rijden; ik kon op één dag heen en terug. Via Eve’s stalmanager hoorde ik over hun reis naar IJsland en ik schreef Sylvie een lange e-mail om te vragen of er nog een plek voor mij was. Ze schreef terug: *Busje propvol. Plek op wielnaafboven ver-*